

Drošība nav tikai policistu daļa

Nenoliedzami viens no drošības garantiem ir arī sabiedrības drošības izjūta. Kopš Latvijas valsts neatkarības atgūšanas esam piedzīvojuši gan asiņainos deviņdesmitos, kad slepkavības uz ielām bija zīme bandu attiecību saasinājumiem, esam izgājuši cauri narkotiku uzvaras gājienam un nu jau tikuši līdz laikam, kad lielā mērā no mums pašiem, ne tikai policistiem, atkarīgs, cik droša būs vide mums apkārt. Kaimiņi vienojas pieskatīt cits cita māju, vecāki ir gatavi dežurēt pie skolām, uzņēmumi uzstāda videokameras savās teritorijās, un aculiecinieki nekautrējas ziņot, redzot šoferi, kas sēdies pie stūres reibumā. To, kāda ir situācija ar drošību reģionos, pētījām arī šajā pielikuma "Novadi Domā" numurā.

Redaktore ANDA PŪCE

Reģionālo laikrakstu pielikums **Nr. 9**

Kurzemes Vārds *Auseklis* *Talsu Vēstis* *STARS* *Kurzemnieks* *Zemgale* *Saldus Zeme* *Druva* *Liesma*

Kur ir nauda, tur noziedzība

Valsts policija ir sabiedrības sargs, taču tai vajadzīga iedzīvotāju palīdzība – sarunā par sabiedrisko drošību Latvijā uzsver Valsts policijas priekšnieks ģenerālis INTS ĶUZIS.

- Kādas ir tendences sabiedrības drošībā – noziegumu kļūst vairāk vai to skaits samazinās?

- Daudzkārt izprot, ka drošība ir tas pats, kas noziedzība, bet tā tas nav. Cilvēks var justies nedrošs, bet tajā pašā laikā noziegumi nenotiek. Kriminoloģiskais pētījums pierāda, ka Latvijā apmēram 70% cilvēku jūtas nedroši, taču par upuriem kļūst aptuveni 10% cilvēku.

Situācija jāvērtē trīs posmos – 90. gadi, laiks līdz krīzei un laiks pēc krīzes. 90. gados bija vardarbība, noziedzība izpaudās ar nodarītu kaitējumu, laupīšanu. Šķērslis nebija ne siena, ne durvis – tās atvēra, cilvēku nogalināja, iegāja dzīvoklī un paņēma to, ko vajadzēja. Līdz krīzei valstī bija liels naudas pieplūdums, mazinājās vardarbīgā noziedzība, bet sākās ekonomiskie noziegumi – izkrāpšanas, skaidras naudas laupīšanas. Pēc krīzes noziedzībā sākās jauns posms. Tā kā noziedzībai ir galvenokārt sociālekonomisks pamatojums, visi apstākļi liecināja, ka tai jāpieaug. Samazinājās darba vietas un līdzekļi – tie bija jāiegūst. Taču mēs ieraudzījām pretējo, noziedzība mazinājās. Tas notika tāpēc, ka cilvēki sāka aizbraukt, un, kā tajā laikā identificējām, – sākām eksportēt noziedzību. Diemžēl šī Latvijas prece pieejama daudzviet pasaulē.

Latvijā sāka samazināties vardarbīgie noziegumi, šis process vēl tagad vērojams, bet noziegumi pārgāja uz

virtuālo vidi. Naudu zog, izmantojot IT jomas un tehnoloģijas, personas dati kļuvuši par vienu no galvenajiem noziedzīgas peļņas iegūšanas avotiem.

- Kā mainījās policijas darbs pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā?

- Policijas darbs galvenokārt saistījās ar Latvijas iestāšanos Šengenas informācijas sistēmā, kas ir kompensējošais mehānisms robežu noņemšanai. Cilvēku brīvā pārvietošanās ienesa jaunas vēsmas policijas darbā – bija jādomā, kā pielāgoties šai sistēmai un dokumentēt noziedzību.

Robeža ar Lietuvu ir atvērta, un tas, ka pie mums brauc lietuvieši un izdara noziegumus, ir fakts. Saskaramies ar klejojošām grupām, kas ie brauc arī no tālākām valstīm, pat no Balkāniem.

- Latvijā nelegāli ieceļoja arī vjetnamieši. Ko viņi šeit darīja?

- Kopš atvēra robežas un sākās globālā migrācija un migrantu kvotas, secinām, ka Latvija tiek izmantota par tranzīvalsti. Tā bija arī vjetnamiešiem. Viņi dodas tālāk vai nu uz Poliju, kur viņiem

Valsts policijas priekšnieks Ints Ķuzis: "Policija nevienu telefona zvanu par iespējamu spridzekli neuzskata par joku un reaģē, kaut vai piezvanījis bērns."

Foto no Valsts policijas arhīva

liela diaspora, vai uz Ziemeļvalstīm. Protams, šeit tiek aizturēti, jo nelegāli šķērso robežu, un mēs nododam viņus atpakaļ valstij, no kuras ieradusies. Tas ir Valsts robežsardzes jautājums.

- Vai ir vairāk tādu noziegumu, kas saistīti ar narkotiskajām vielām?

- Tie attīstās. 90. gadu beigās un pēc 2000. gada bija heroīna bums, šīs narkotiskās vielas integrējās noziedzībā, bija vardarbīgu noziegumu pieaugums. Tad sāka lietot sintētiskās narkotiskās vielas, un tās ieņēma vadošo lomu. Pirms vairākiem gadiem iepazīm jaunās psihoaktīvās vielas – spaisu. Taču Latvija ir viena no retajām valstīm, kas veiksmīgi atrisināja šo problēmu. Daudzas valstis apskauž mūs par to, ka spējam pieņemt likumus, kas ierobežoja jaunās psihoaktīvās vielas lietošanu un iedzina tās pagrīdē.

Visu laiku sava vieta bijusi arī marihuānai. Selekcijas rezultātā tiek radītas šķirnes, kas pielāgotas mūsu klimatiskajai zonai. Tās var audzēt brīvā dabā. Latvijā ar katru gadu arvien vairāk konstatējam nelegālās marihuānas audzēšanas vietas visos reģionos.

- Eiropā notiek teroristu uzbrukumi. Vai policija gatava tam, ka terora akti var notikt arī Latvijā?

- Mums jābūt gataviem, cītīgi sekojam līdzi tam, kas notiek Eiropā, jo esam Eiropas sastāvdaļa. Jābūt ļoti modriem, jo notikt var viss. Vairs nav tādu teroraktu, kāds bija 11. septembrī Amerikā, tagad darbojas pāris cilvēku, izmantojot tehniku. Paši bīstamākie ir tā saucamie vientuļie vilki, kuri tikai viņiem zināmu apstākļu dēļ vieni veic teroraktu.

Mums notiek teorētiskas un praktiskas mācības, jo īpaši pievērsām uzmanību sabiedriskām vietām, lieliem festivāliem, koncertiem, kuri notiek atklāti. Nevaram ietekmēt cilvēka domāšanu, bet varam minimalizēt sekas – lai cilvēks savu nodomu nevarētu īstenot ar tik lielām un dramatiskām sekām.

Cilvēkiem jābūt modriem, katram iedzīvotājam – atbildīgam, jo terorisms var skart ikvienu. Visbīstamākie ir tie noziegumi, kuros jebkurš sabiedrības loceklis var kļūt par upuri, un terorakti tādi ir. Jāziņo par personām, kurām ir tendence uz vardarbību vai kuras radikalizējas, – tā katrs cilvēks var pasargāt sevi un savu tuvāko. Savukārt policijai ir svarīgi to zināt.

UZZIŅAI

Noziedzīgie nodarījumi Latvijas novados

	Kopā			Kriminālnozieģumi		
	2010.	2013.	2016.	2010.	2013.	2016.
Liepāja	967	1126	971	308	84	50
Valmiera	802	675	475	244	55	24
Cēsu nov.	493	316	440	163	22	8
Dobeles nov.	602	555	629	132	38	20
Kuldīgas nov.	405	263	387	97	34	33
Limbažu nov.	504	443	264	132	44	12
Madonas nov.	431	419	573	111	34	35
Saldus nov.	482	392	418	138	39	14
Talsu nov.	567	520	546	166	58	37

Avots: Iekšlietu ministrija

Pilsētu sargā videokameru acis

Iebraucot Limbažos, uzmanību pievērš norāde, ka pilsētā notiek videonovērošana. Tādi paši brīdinājumi, kā to paredz likums, izvietoti arī citviet. Pirmās idejas par videonovērošanas sistēmu izveidi pilsētā radās pirms gadiem deviņiem, tapa arī projekts, bet to neīstenoja. Tomēr pašvaldība no ieceres neatteicās, un nu jau drīz noslēgsies 100 000 eiro vērtā projekta 3. kārtā, un kopumā Limbažos būs uzstādītas 40 videokameras.

Pirmās videokameras izvietotas aktuālākajās cilvēku pulcēšanās vietās, piemēram, autoostā, tirgū, pie kultūras nama, Baumaņu Kārļa laukumā pašā vecpilsētas centrā. Limbažu novada pašvaldības Informācijas tehnoloģiju nodaļas vadītājs Raimonds Straume pastāstīja, ka vietas kameru uzstādīšanai izraudzījušies ne vien pašvaldības speciālisti, policisti, bet arī iedzīvotāji. Viņi lūguši tās izvietot, piemēram, pie naktskluba, pie šogad izbūvētās strūklakas, atjaunotajā bērnu rotaļu laukumā, kur nereti piedzīvots vandalisms. Saprotams, ka novērota tiek arī skolu un citu pašvaldības iestāžu apkārtnē, tāpat parki.

R. Straume stāsta, ka sākumā izmantoti gaisa kabeli, bet tagad, kur vien iespējams, tos gulda zemē. Pa šiem gadiem, kopš uzsākta videonovērošanas projekta īstenošana, videokameras kļuvušas gudrākas – ar lielāku izšķirtspēju un labu naktsredzamību, un būtiski, ka tās kustīgu objektu, var teikt, automātiski izseko – pievelk tuvāk, tā ļaujot to labāk saskatīt. Turklāt strauji samazinājušās arī šādu iekārtu cenas.

Videonovērošanas pulsts atrodas Pašvaldības policijā, kur uz sienas izvietoti divi prāvi televizori, kur nelielos kvadrātos visi Limbaži ir kā uz delnas. "Videonovērošanas sistēma mums ir lielisks darba instruments," secina Limbažu novada Pašvaldības policijas priekšnieks Valdis Auziņš. Var ietaupīt arī degvielu, lieki neriņķojot pa pilsētas ielām. Turklāt

Limbažu novada Pašvaldības policijas priekšnieka vietnieks Raivis Galītis (no labās) un Informācijas tehnoloģiju nodaļas vadītājs Raimonds Straume stāsta, ka, pateicoties daudzajām Limbažos izvietotajām kamerām, pilsēta policijai ir kā uz delnas

Regīnas Tamas foto

Pašvaldības policija dežurē ne vien Limbažos, bet visā novada teritorijā, tālab visur klāt nebūsi. Vēl vērtīga ir iespēja pārskatīt videokameru tverto, ja kas pilsētā salauzts, noticis kāds negadījums vai kautiņš. Tā izdevies atrast ne vienu vien vainīgo – kaut vai gadījumā, kad pavasarī limbažnieki vienurīt pārsteigti konstatēja, ka vairākos dārzos nolauztas tulpes, kas izbārstītas pilsētas ielās. Vainīgie jau nieši bija fiksēti pie pašvaldības administratīvās ēkas izvietotajās videokamerās. Kameru apkalpošana no pilsētas budžeta ik gadu prasa apmēram 1000 eiro.

Valsts policijas Vidzemes reģiona Limbažu iecirkņa priekšnieka vietnieks Ivo Viļķins dzirdējis izteicienus, ka ar vi-

deonovērošanu tiek ierobežota pilsoņu pārvietošanās brīvība, ka valsts spiego. "Muļķības, kam nav ko slēpt, tam nav arī ko baidīties!" viņš saka. Viņaprāt, mūsdienās, kad cilvēkresursi ir ierobežoti, videokameras kārtības sargātājiem ir ļoti labs palīgs. Pie katra stūra policistu nenoliksi, bet ar tām vismaz tiek nasegtas potenciāli bīstamās vietas pilsētā. Ir gadījumi, kad Valsts policija lūdz kolēģiem papētīt ierakstus, lai atklātu kādu noziedzīgu darbību.

Oktobrī Limbažu iecirkņa vadība tikās ar Limbažu novada domes pārstāvjiem, lai aicinātu izvērtēt iespēju, vai arī Valsts policija nevarētu sekot videosistēmas darbībai online. Tādējādi dežurdaļā

kameras varētu kontrolēt visu diennakti un, laikus pamanot potenciālos kārtības pārkāpējus, novērst nozieguma izdarīšanu.

Limbažnieku attieksme pret pilsētā izvietotajām videokamerām ir dažāda. Laikraksta "Auseklis" veiktajā aptaujā trešā daļa respondentu jeb 33% teic, ka tas viņus neietekmē. 17% atbildētāju secina, ka videonovērošana sabiedrību disciplinē, 13% ar to jūtas drošāki, savukārt 25% aptaujāto nepatīk, ka viņus novēro. Vēl 12% respondentu atzīstas, ka nemaz nav zinājuši par to, ka pilsētā tiek novēroti.

Regīna Tamane

Nozog Latvijā, atrod Lietuvā

Saldus novada pierobežā reizi trīs mēnešos notiek kopīgi Saldus un Mažeikū policistu reidi. Viņi brauc vienā automašīnā vai nu Lietuvas pusē, vai pa Latvijas pagastiem – Vadaksti, Rubu, Ezeri, Nīgrandi.

"Šādā veidā veicina sadarbību, policisti apmainās ar kontaktiem, lai tad, kad vajadzīga steidzama saziņa, varētu vērsties vieni pie otriem," pastāsta Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldes Saldus iecirkņa Kārtības policijas nodaļas priekšnieks Juris Šneiders.

Pierobežā Latvijas pusē vairākkārt ir nozagta lauksaimniecības tehnika, un aizdomas bijušas, ka tā aizvesta uz Lietuvu. Tādos gadījumos Saldus policis-

tiem jāziņo Starptautiskās sadarbības birojam, bet, lai informētu ātrāk, viņi pa tiešo sazinās ar policistiem Mažeikū. Varbūt tajā brīdī traktors brauc pa Mažeikū rajona ceļiem... „Nozagto tehniku izsludina starptautiskā meklēšanā, un ir bijuši gadījumi, ka pie mums nozagtu traktoru atrod Lietuvā, krūmos noslēptu," turpina J. Šneiders.

Kopīgajos reidos noziedznieki nav aizturēti, galvenokārt sastādīti protokoli

par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem. Mūsu pusē par ātruma pārkāpumiem aiztur Lietuvas pilsoņus, savukārt Lietuvā – Latvijas pilsoņus. Tādu gadījumu gan nav izteikti daudz. „Pēdējā patrulešanā, kas bija Lietuvā, apturēja automašīnu, kurai izpūtējs bija pārveidots pārāk skaļš. Tad brauca uz vietu, kur varēja nomērīt decibelus, un automašīnas skaļumu samazināja. Ir dežurēts Mažeikū pie skolām un pārbaudīts, vai skolēni nesmēķē, viņiem aizrādīts.

Abu valstu policistiem regulāri notiek arī kopīgas mācības, pēdējās bija Lietuvā par pārrobežu vajāšanām. „Es domāju, ka pierobežas iedzīvotāji var justies

Gar Latvijas un Lietuvas robežu tek Vadakstes upe. Pierobežā policijas darbam jābūt saskaņotam pat starpvalstiski, pārliecinājušies kārtības sargi

Agritas Maniņas foto

droši. Tur noziedzība nav lielāka kā citās vietās," optimistiski apgalvo J. Šneiders.

Agrita Maniņa

Pielikuma izdošanu finansē Valsts Kultūrkapitāla fonds

Projekts "Reģionālo mediju spēks", nr. 2017-1-STP-M11006-P Mērķprogramma "Atbalsts medijiem sabiedriski nozīmīga satura veidošanai" Projekta iesniedzējs: SIA "Kurzemes Vārds" Projekta partneri: SIA "Jaunais kurzemnieks", SIA "Cēsu Druva", SIA "Imanta info", SIA "Izdevniecība Auseklis", SIA "Saldus Zeme II", SIA "Laikraksts Stars", SIA "Talsu Vēstis", SIA "Firma Zemgale" un SIA "TV Kurzeme"

Publikācijas sagatavojuši reģionālo izdevniecību štata žurnālisti un fotogrāfi. Projekta vadītāja un pielikuma redaktore: Anda Pūce t.63422366, anda@kurzemes-vards.lv Izplatīts kā laikraksta "Auseklis" bezmaksas pielikums Iespiests SIA "Latgales druka" tipogrāfijā Rēzeknē, Baznīcas ielā 28. Tirāža – 4260 eksemplāru.